

evenimentelor istorice. Se deosebesc însă fundamental prin interpretarea pe care o dau faptelor, prin atitudinea față de ele. Nu există între cele două opere o alianță ideologică.

Vorbind despre o influență a creației lui Sienkiewicz asupra lui M. Sadoveanu, operele trebuiesc privite, considerate în întregimea lor, iar acțiunea care pornește de la una către cealaltă, așa cum spune Tudor Vianu, trebuie văzută „într-un mod mai general, ca o forță fecundă, prezentă și activă”¹.

Astfel, o legătură de filiație s-ar putea afla în orientarea către o anumită epocă sau temă din trecutul nostru istoric, apropiată de aceea a scriitorului polonez. Ea s-ar mai putea urmări în meșteșugul folosirii cronicilor și al selecționării materialului furnizat de acestea, de unde ar porni și apropierea între acele episoade din Hanul Ancuței în care se descriu, pe pagini întinse, semnele cerești și pămîntești prevestitoare de întîmplări neobișnuite — și cele ce se găsesc, cu conținut asemănător, în mai toate romanele lui H. Sienkiewicz.

Credem că nu se poate indica o anumită operă a unuia dintre cei doi scriitori, care să fi influențat și determinat o anumită operă a celuilalt, deși în ansamblul creației autentic sadoveniene s-ar putea întîlni elemente, motive, pe care le întîlnim la Sienkiewicz².

Mai clară și mai apropiată ni se înfățișază legătura dintre nuvela lui Sienkiewicz și cele două nuvele amintite ale lui Brătescu-Voinești. Tema copiilor talentați, neînțeleși de către cei din jur din pricina ignoranței și a condițiilor mizere de viață, este o temă de circulație mai largă în literatura realismului critic. Ea nu apare prima dată la Sienkiewicz. O întîlnim la scriitorul ceh Jan Neruda, o întîlnim și al alți scriitori polonezi, anteriori lui Sienkiewicz.

Brătescu-Voinești traduce nuvela lui Sienkiewicz *Ianko muzicantul* în 1901, iar la zece ani după aceasta publică *Niculăiță minciună*. Există între cei doi scriitori o apropiere de structură sufletească, o viziune artistică comună (ne referim la Sienkiewicz, autorul nuvelor) și o alianță de atitudine în receptarea fenomenelor vieții. Aceeași înclinare către oameni neînțeleși, izolați, aceeași căldură umană, duioșie, dragoste pentru tot ceea ce este înalt și pur în om, și la amîndoi aceeași încredere fermă în posibilitatea rezolvării fericite a conflictelor, dacă oamenii ar adopta și ar păzi o anumită morală.

Critica a identificat la Brătescu-Voinești episoade inspirate din opera lui Sienkiewicz. Fără îndoială, o influență literară nu este un fruct al întîmplării, spune T. Vianu, „al unei simple acțiuni intelectuale, al unui model străin, ci al împrejurărilor concrete de viață în care opera respectivă a apărut: a împrejurărilor sociale, a locului și a timpului în care e scrisă”³. Astfel, opera scriitorului român crește din elementele sufletești proprii creatorului ei și din puterea de sinteză cu care acesta e înzestrat. Sub semnul acestei apropieri

¹ Tudor Vianu, *Studii de literatură universală și comparată*, ed. II-a, București, Editura Academiei, 1963, p. 9.

² Un exemplu ar putea fi peregrinarea lui Ionuț în căutarea Nastei la turci (Frații Jderi) episod care amintește de Zbyszko (Cavalerii teutoni). Tema este însă și un loc comun al literaturii de acest gen.

³ T. Vianu, *op. cit.*, p. 9.